

## ГІПО-ГІПЕРОНІМІЧНІ ВІДНОШЕННЯ ДЛЯ ІРРАЦІОНАЛЬНИХ ІМЕННИКІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ, НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

### HYPO-HYPERONYMIC RELATIONS FOR IRRATIONAL NOUNS IN ENGLISH, GERMAN AND UKRAINIAN LANGUAGES

Кінашук А.В.,

[orcid.org/0000-0002-5675-240X](https://orcid.org/0000-0002-5675-240X)доктор філософії з філології,  
асистент кафедри іноземних мов

Національного університету водного господарства та природокористування

У статті представлено гіпо-гіперонімічні відношення для ірраціональних іменників в англійській, німецькій та українській мовах у зіставному аспекті. Проаналізовано останні дослідження вітчизняних та закордонних науковців на предмет вивчення гіпо-гіперонімічних відношень для специфічних семантичних класів слів у різних мовах. У дослідженні виокремлено семантичний клас ірраціональної лексики на позначення тих аспектів світосприйняття, які не пов'язані з раціональним мисленням людини та виникають без участі розуму людини. Здійснено добір ірраціональних іменників за матеріалами корпусів та тлумачних словників української, англійської та німецької мов. Гіпо-гіперонімічні відношення для названого семантичного класу слів схарактеризовані за найбільш репрезентативними значеннями для гіперонімів, основних гіпонімів та співгіпонімів, які згруповані в ілюстративних таблицях для кожної із досліджуваних мов. Найбільш репрезентативні значення гіперонімів представляють ірраціональність як незбагненне, далеке від логічного пояснення або обмірковування явище, що є спільним для трьох зіставлюваних мов. Виявлено ієрархічний принцип організації гіпо-гіперонімічних відношень, де родо-видові відношення проникають у лексичну систему, презентуючи родові (гіпероніми та основні гіпоніми) й видові (співгіпоніми) зв'язки. За результатами дослідження представлено семантику явища ірраціональності у вужчих смислах (внутрішні відчуття людини, зовнішні події, стан людини тощо) у зіставлюваних мовах та виявлено більш розгалужену систему родових зв'язків в українській мові та більш розгалужену систему видових зв'язків в англійській. Визначено перспективи подальших розвідок на предмет вивчення гіпо-гіперонімічних відношень для ірраціональних прикметників, дієслів та прислівників на матеріалі української, англійської та німецької мов у зіставному аспекті.

**Ключові слова:** ірраціональна лексика, семантика, семантичний клас, гіпо-гіперонімічні відношення, гіперонім, основний гіпонім, співгіпонім.

The study presents hypo-hyperonymic relations for irrational nouns in the English, German and Ukrainian languages in the comparative aspect. It has been analyzed the latest papers of Ukrainian and foreign researchers dealing with hypo-hyperonymic relations for specific semantic classes of words in different languages. The author outlines semantic class of irrational vocabulary to denote those aspects of world perception that do not deal with human's rational thinking and arise without human's mind participation. It has been selected irrational nouns from the Ukrainian, German and English languages corpora and explanatory dictionaries. For mentioned vocabulary semantic class hypo-hyperonymic relations have been characterized according to the most representative meanings of hyperonyms, main hyponyms and co-hyponyms presented in illustrative boxes for researched languages. The most representative meanings present the irrationality as an incomprehensible, far from logical explanation or consideration phenomenon that is common to three compared languages. It has been revealed the hierarchical principle of organization of hypo-hyperonymic relations where generic-specific relations enter the lexical system, presenting generic (hyperonyms and main hyponyms) and specific (co-hyponyms) connections. According to the study results it has been interpreted the semantics of irrationality phenomenon in narrower senses (person's inner feelings, external events, person's condition etc.) in comparative languages, and it has been defined more extensive system of generic relations in the Ukrainian language and more extensive system of species relations in the English language. The study defines the prospects of further research concerning with hypo-hyperonymic relations for irrational adjectives, verbs and adverbs basing on the material of the Ukrainian, English and German languages in comparative aspect.

**Key words:** irrational vocabulary, semantics, semantic class, hypo-hyperonymic relations, hyperonym, main hyponym, co-hyponym.

**Постановка проблеми.** На сучасному етапі лінгвістичного поступу семантику лексичних одиниць споріднених та неспоріднених мов досліджують у когнітивному та функційному аспектах. У руслі когнітивного підходу семантика окремих лексем може бути схарактеризована в аспекті формування моделювання концепту, виокремлення образних-схематичних моделей, концептуальних метафор, дослідження синоні-

мічних та гіпо-гіперонімічних відношень та ін.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** До питання гіпо-гіперонімічних відношень зверталися у своїх розвідках як вітчизняні (Л. Малевич, І. Сидорчук, Т. Михайлова та ін.), так і зарубіжні (А. Сан Мартін, К. Трекер, П. Леон-Арауз та ін.) дослідники. При цьому у полі зору науковців опинялися гіпо-гіперонімічні відношення для специфічного семантичного класу слів:

англійська термінологія косметології та естетичної медицини (І. Бойко), терміни біології у сучасній англійській мові (Н. Шиян), лексичні одиниці лексико-семантичної групи «населений пункт» на матеріалі української мови (О. Кодубовська), англійські терміни лісового господарства (Л. Миклаш). Названі напрацювання авторів засвідчують неабияку актуальність досліджень на предмет вивчення гіпо-гіперонімічних відношень конкретного семантичного класу слів у споріднених та неспоріднених мовах.

**Постановка завдання.** Мета розвідки – схарактеризувати гіпо-гіперонімічні відношення для ірраціональних іменників на матеріалі англійської, німецької та української мов.

**Виклад основного матеріалу.** У зіставлених мовах виокремлюємо семантичний клас ірраціональної лексики на позначення тих аспектів світосприйняття, які не пов'язані з раціональним мисленням людини та виникають без участі розуму людини. У досліджуваних мовах представляємо гіпо-гіперонімічні відношення для ірраціональних іменників в українській (Таблиця 1), англійській (Таблиця 2) та німецькій (Таблиця 3) мовах. Гіпероніми та основні гіпоніми визначатимемо відповідно до найбільш репрезентативних значень ірраціональних лексем та їхнього узагальненого характеру по відношенню до інших одиниць названого семантичного класу. До співгіпонімів відносимо ті лексеми, значення яких конкретизують узагальнене значення основного гіпоніма.

Гіпо-гіперонімічні відношення для українських ірраціональних іменників характеризуємо виокремлюючи гіперонім *ірраціональність* як найрепрезентативніший, що визначає поняття ірраціональності у свідомості українців як позначення незбагненого («Безсмертні кіборги, евристичні механтропи, що мають самопрограмуватися, невразливі кіберкосмонавти, що летять до далеких зірок, штучні серця, штучні вундеркінди, котрі відкривають для людей найпотаємніші глибини матерії, композитори й поети, що перевершать Баха й Моцарта та розвінчають ірраціональність творчого натхнення, відкривши його тривіальну основу» [6]), що є спільним компонентом для усіх ірраціональних лексичних одиниць семантичного класу. Основними гіпонімами визначасмо лексичні одиниці *передчуття*, *незрозумілість*, *несвідомість*, *видіння*, *загадковість*, *нерозум*, які розкривають поняття незбагненого у вужчих смислах:

– гіпонім *передчуття* (Ворон відчув, як у нього замлоло під «ложечкою» – так було завжди, коли

*передчуття* віщувало цікаву роботу [6]): внутрішні незрозумілі відчуття людини, які здатні впливати на її поведінку, думки, рішення, характерні виключно для її внутрішнього єства та які представлені у таких співгіпонімах, як-от: *інтуїція*, *інстинкт*, *імпульс*, *передчування*, *пречуття*, *шосте чуття* та ін. (Таблиця 1);

– гіпонім *незрозумілість* (Він прокинувся ще вдосвіта. Зі сну глипнув з дикуватою незрозумілістю в темряву і спочатку не збагнув, де він [6]): зовнішні явища, події, вчинки, які важко або неможливо пояснити раціональним шляхом (співгіпоніми: *неясність*, *туманність*, *незбагненність*, *безпідставність*, *непоясненність* та ін.) (Таблиця 1);

– гіпонім *несвідомість* (Вона вже не хотіла чуда повороту до дитячої несвідомості, — ні, навпаки, вона прагнула швидше пізнати на ділі те життя, описане так привабно в книжках [6]): незбагнений стан людини або той стан, в якому людиною оволодіває якась незрозуміла, ірраціональна сутність (*шал*, *очмана*, *несамовитість*), у якому людина вже не керується свідомістю (раціональністю), а натомість, перебуваючи у несвідомості, вдається, як до раціональної, так і до ірраціональної, поведінки (співгіпоніми: *підсвідомість*, *знетяма*, *навіженство*, *очманілість*, *стихийність*, *нестримність*, *отуманення*) (Таблиця 1);

– гіпонім *видіння* (Сон був тривожний, неспокійний. Лихі видіння спливали одно за одним [6]): незбагненні картини в уяві або фантазії людини, які виникають нізвідки, невідомо чим спричинені та зникають так само безпричинно (співгіпоніми: *мана*, *привид*, *марення*, *сновиддя*, *хімера*, *ясновидіння*, *прозорливість*) (Таблиця 1);

– гіпонім *загадковість* (Досі здавалося, ніби все, що з нею відбувається, — лиш сон, ніби спала вона п'ять нескінченно довгих років на своїй самотній постелі, далеко від дому, від рідних, і розділяли їх тільки простори, стихії і загадковість [6]): явища, ситуації, вчинки, причина виникнення яких незбагненна, а сама поява вирізняється неочікуваною раптовістю чи навіть магічністю (співгіпоніми: *казковість*, *хімерність*, *фантастика*, *несподіванка*, *спонтанність*) (Таблиця 1);

– гіпонім *нерозум* (Загине та неволя, котру тепер прості люди причиняють самим собі: чи то з нерозуму, чи з самолюбства [6]): необґрунтований стан, перебуваючи у якому, людина вдається виключно до нерозумної, ірраціональної поведінки (співгіпоніми: *абсурд*, *дурниця*, *небилиця*, *безглуздя*, *несосвітненість*) (Таблиця 1).

Таблиця 1

## Гіпо-гіперонімічні відношення для ірраціональних іменників українській мові

| Гіперонім        | Ірраціональність |                 |                  |                 |              |                  |
|------------------|------------------|-----------------|------------------|-----------------|--------------|------------------|
| Основний гіпонім | передчуття       | незрозумілість  | несвідомість     | видіння         | загадковість | нерозум          |
| Співгіпонім      | прочуття         | безпідставність | підсвідомість    | мана            | несподіванка | абсурд           |
|                  | передчування     | неясність       | позасвідомість   | привид          | раптовість   | бредня           |
|                  | пречуття         | незбагненність  | надсвідомість    | примара         | наглість     | нісенітниця      |
|                  | нюх              | туманність      | навіженство      | привиддя        | казковість   | небилиця         |
|                  | шосте чуття      | непоясненність  | навіженість      | маячня          | химерність   | дурниця          |
|                  | нутро            | безпричинність  | шаленство        | маячіння        | фантастика   | нонсенс          |
|                  | серце            | безпідставність | шаленість        | марення         | чудернацтво  | несосвітненність |
|                  | неспокій         |                 | нерозважливість  | сновиддя        | спонтанність | несусвітність    |
|                  | відчування       |                 | нерозважність    | ілюзорність     |              | нісенітність     |
|                  | інстинкт         |                 | знетяма          | ефемерність     |              | безглуздя        |
|                  | імпульс          |                 | отуманення       | омана           |              | недоладність     |
|                  | інтуїція         |                 | легковажність    | химера          |              | неподобність     |
|                  |                  |                 | непоміркованість | ясновидіння     |              |                  |
|                  |                  |                 | ошалілість       | прозорливість   |              |                  |
|                  |                  |                 | очманілість      | передбачення    |              |                  |
|                  |                  |                 | необачливість    | пророцтво       |              |                  |
|                  |                  |                 | необачність      | передбачливість |              |                  |
|                  |                  |                 | необережність    |                 |              |                  |
|                  |                  |                 | несамовитість    |                 |              |                  |
|                  |                  |                 | стихійність      |                 |              |                  |
|                  |                  |                 | нестримність     |                 |              |                  |
|                  |                  |                 | імпульсивність   |                 |              |                  |

В англійській мові гіпо-гіперонімічні відношення для ірраціональних іменників характеризуємо, виокремлюючи гіперонім *irrationality* як найрепрезентативніший, що визначає поняття ірраціональності у свідомості англіїців як таке, що не ґрунтується на зрозумілому, логічному обмірковуванні («the fact of not being based on, or not using, clear logical thought»: *When equipped with the scientific instruments of warfare, Saddam's inherent irrationality can only become explosive; with modern technologies he is a monstrous and psychotic force. The armies of Reason, the allies of the post-historical world, must then suppress this crazed Unreason* [10]). Основними гіпонімами визначаємо лексичні одиниці *feeling*, *unconsciousness*, *vision*, *mystery*, *craziness*, які розкривають поняття необґрунтованого логічно у вужчих смислах:

– гіпонім *feeling* (*I had this nagging feeling that I had forgotten something* [11]): на позначення внутрішніх ірраціональних відчуттів, які впливають на суб'єкта ситуації (співгіпоніми: *intuition*, *insight*, *flash*, *acumen*, *hunch*, *vibrations*, *sixth sense*) (Таблиця 2);

– гіпонім *unconsciousness* (*They worked themselves into a state of frenzy near unconsciousness by means of dizzy swirling dances with excessive contortions of the body, accompanied by the violent stimulation of the rhythm of monotonous music* [10]): виявляє стан, який повністю охоплює людину, в результаті чого вона не здатна управляти чи розуміти власну поведінку (співгіпоніми: *inreasonability*, *drift*, *devilry*, *insensibility*, *indcretion*, *imprudence*) (Таблиця 2);

– гіпонім *vision* (*The idea came to her in a vision* [11]): презентує ірраціональність як нелогічне видіння у чийсь уяві, що у незрозумілий спосіб здатне віщувати або роз'яснювати події, явища, вчинки у трьох вимірах часу: минулому, теперішньому та майбутньому (співгіпоніми: *foreshadowing*, *foretelling*, *prophecy*, *omen*, *sortilege*, *fantasy*, *chimera*) (Таблиця 2);

– гіпонім *mystery* (*It's a complete mystery to me why they chose him* [11]): характеризує ірраціональність як певну загадку чи таємницю, що важко або неможливо зрозуміти, яка асоціюється з магією та зазвичай відрізняється особливою раптовістю у виникненні (співгіпоніми: *sphinx*,

## Гіпо-гіперонімічні відношення для ірраціональних іменників в англійській мові

| Гіперонім        | Irrationality    |                  |                  |                |                  |
|------------------|------------------|------------------|------------------|----------------|------------------|
| Основний гіпонім | feeling          | unconsciousness  | vision           | mystery        | craziness        |
| Співгіпонім      | insight          | drift            | divination       | illogicality   | absurdity        |
|                  | acumen           | unreasonableness | foreknowledge    | illogicalness  | folly            |
|                  | intuition        | devilry          | sagaciousness    | improbability  | foolishness      |
|                  | penetration      | deviltry         | clairvoyance     | enigma         | idiocy           |
|                  | perception       | indcretion       | premonition      | conundrum      | insanity         |
|                  | perceptivity     | lunacy           | presentiment     | crux           | silliness        |
|                  | instinct         | imprudence       | prophecy         | mystification  | stupidity        |
|                  | hunch            | insensibility    | prognostication  | puzzlement     | applesauce       |
|                  | perspicacity     | unreasonability  | forecast         | riddle         | inanity          |
|                  | inspiration      | vagary           | foretelling      | secret         | jive             |
|                  | nose             | phobia           | presage          | sphinx         | ridiculousness   |
|                  | gut reaction     | phobia           | prevision        | sticker        | senselessness    |
|                  | innate knowledge |                  | soothsaying      | superstition   | flapdoodle       |
|                  | intuitiveness    |                  | foresight        | alchemy        | ludicrousness    |
|                  | second sight     |                  | precognition     | bewitchment    | notion           |
|                  | sixth sense      |                  | prescience       | enchantment    | oddness          |
|                  | anticipation     |                  | providence       | incantation    | absurdeness      |
|                  | misgiving        |                  | long-sightedness | necromancy     | foolery          |
|                  | vibrations       |                  | foreboding       | thaumaturgy    | impracticability |
|                  | urge             |                  | omen             | witchery       | poppycock        |
|                  | flash            |                  | portent          | mumbo jumbo    | tommyrot         |
|                  |                  |                  | anticipation     | idea           | unwiseness       |
|                  |                  |                  | foretoken        | witchcraft     | preposterousness |
|                  |                  |                  | augury           | magic          | witlessness      |
|                  |                  |                  | fortune-telling  | secrecy        | asininity        |
|                  |                  |                  | sortilege        | inscrutability | imbecility       |
|                  |                  |                  | foreshadowing    | stickler       | abstruseness     |
|                  |                  |                  | hallucination    | whimsy         | madness          |
|                  |                  |                  | fantasy          | whim           | derangement      |
|                  |                  |                  | reverie          | chance         | tomfoolery       |
|                  |                  |                  | chimera          | suddenness     | wackiness        |
|                  |                  |                  | illusion         |                |                  |

*sticker, magic, illogicality, puzzlement, mystification*) (Таблиця 2);

– гіпонім *craziness* (*Feeling her surrender, his mouth gentled on hers and his fingers caressed her skin beneath her tousled hair. A moment's craziness? He echoed her words of a few moments before, and the jarring note of triumph in his voice rang a warning bell somewhere in Shannon's mind. A mental aberration?* [10]): розкриває ірраціональність як необґрунтований стан божевілля, що може охопити цілком адекватну людину як упродовж усього її життя, провокуючи хронічні психічні розлади, так і на короткий період часу (хвилини, години) з невідомих причин (співгіпоніми: *absurdity, foolishness, inanity, poppycock, wackiness, oddness, witlessness tommyrot*) (Таблиця 2).

У німецькій мові гіпо-гіперонімічні відношення всередині номінативного поля концепту ІРРАЦІОНАЛЬНІСТЬ для іменників характеризуємо, виокремлюючи гіперонім *die Irrationalität* як найрепрезентативніший, що визначає поняття ірраціональності у свідомості німців як ірраціональний спосіб, що не охоплює розуміння розумом чи логікою («*das Irrationale (a); irrationale Art*» [8]: *Die Dispositionen, Un-Sinn zu glauben, sich der Irrationalität hinzugeben, auf Scheinlösungen einzugehen, sind da* [9]). Основними гіпонімами визначаємо лексичні одиниці *das Gefühl, die Einsicht, die Vision, die Magie, die Sinnlosigkeit*, які розкривають поняття ірраціональності у вузьких смислах:

– гіпонім *das Gefühl* (*Er hatte das dunkle Gefühl, dass die Sache nicht gut gehen würde* [9]): презентує

іраціональність як деяке внутрішнє чуття, що у незрозумілий спосіб сигналізує чи впливає на поведінку людини (співгіпоніми: *das Inneres, der Instinkt, der Impuls, der Antrieb, die Spürnase, der Sensus, der Anreiz, der Gefühlseindruck*) (Таблиця 3);

– гіпонім *die Einsicht* (*Bei der Lektüre einer Paulus-Stelle überflutete ihn plötzlich die Einsicht, nicht gute Werke, sondern allein der Glaube an Gottes Gnade werde den Menschen vor der Hölle retten* [9]): визначає іраціональність як раптове необґрунтоване розуміння незрозумілої проблеми чи питання (співгіпоніми: *die Erkenntnis, die Eingebung, die Erleuchtung, die Aufhellung, die Augenblicksidee*) (Таблиця 3);

– гіпонім *die Vision* (*Sie hat öfter Visionen* [9]): презентує іраціональність як абстрактну уявну картину, що виникає нізвідки й безслідно зникає, транслюючи суб'єктові іраціональної ситуації видіння майбутнього, минулого чи теперішнього (співгіпоніми: *die Fata Morgana, die Prophetie, das Gaukelbild, die Erscheinung, das Fantasiegebilde,*

*der Trug, die Kopfgeburt, das Kopfkino*) (Таблиця 3);

– гіпонім *die Magie* (*Die Magie positiver Gedanken: Eine Sammlung buddhistischer Weisheiten* [9]): характеризує іраціональність як певну магічну силу, яку важко або неможливо обґрунтувати, чи як рапову та неочікувану силу, появу якої неможливо передбачити, як і появу магії (співгіпоніми: *die Spinnerei, die Spontaneität, die Hexerei, die Teufelkunst, die Zauberkraft, die Anziehungskraft, die Unvernunft*) (Таблиця 3);

– гіпонім *die Sinnlosigkeit* (*Er trat wieder in das unzwielichtige, das reine Neonlicht des Ganges hinaus, und die Sinnlosigkeit seines Tuns war ihm klar* [9]): представляє іраціональність як божевільність чи безглуздість дій і помислів, яка з'являється іраціонально або притаманна людині як певне психічне відхилення (співгіпоніми: *die Wahnwitzigkeit, der Irrwitz, die Unsinnigkeit, der Wahnsinn, die Widersinnigkeit, die Irrsinnigkeit, die Unvernünftigkeit*) (Таблиця 3).

**Висновки.** Таким чином, гіпо-гіперонімічні відношення для іраціональних іменників в укра-

Таблиця 3

## Гіпо-гіперонімічні відношення для іраціональних іменників у німецькій мові

| Гіперонім        | die Irrationalität |                     |                     |                     |                       |
|------------------|--------------------|---------------------|---------------------|---------------------|-----------------------|
| Основний гіпонім | das Gefühl         | die Einsicht        | die Vision          | die Magie           | die Sinnlosigkeit     |
| 1                | 2                  | 3                   | 4                   | 5                   | 6                     |
| Співгіпонім      | das Empfinden      | die Erleuchtung     | das Orakel          | die Spinnerei       | der Irrwitz           |
|                  | das Gespür         | die Erkenntnis      | die Prophezeiung    | die Unwirklichkeit  | die Unsinnigkeit      |
|                  | das Inneres        | die Eingebung       | die Vorhersage      | die Utopie          | der Wahnwitz          |
|                  | der Instinkt       | die Inspiration     | die Wahrsagung      | die Irrealität      | die Wahnwitzigkeit    |
|                  | der Bauch          | die Augenblicksidee | die Weissagung      | das Paradox         | der Aberwitz          |
|                  | die Ahnung         | die Idee            | die Prophetie       | die Spontaneität    | die Witzlosigkeit     |
|                  | die Anwendung      | das Verständnis     | die Voraussage      | der Irrationalismus | der Wahn              |
|                  | der Impuls         | die Aufhellung      | die Halluzination   | die Hexenkunst      | der Unsinn            |
|                  | der Sinn           |                     | die Einbildung      | die Hexerei         | der Wahnsinn          |
|                  | die Anregung       |                     | die Fata Morgana    | die Teufelkunst     | die Widersinnigkeit   |
|                  | der Anstoss        |                     | das Phantom         | der Zauber          | die Hirnrissigkeit    |
|                  | der Antrieb        |                     | die Sinnestäuschung | die Zauberei        | die Hirnverbranntheit |
|                  | die Stimulanz      |                     | das Trugbild        | die Zauberkunst     | die Irrsinnigkeit     |
|                  | der Stimulus       |                     | die Trugwahrnehmung | die Nigromantie     | die Unvernünftigkeit  |
|                  | das Sensorium      |                     | die Wahnvorstellung | die Zauberkraft     |                       |
|                  | die Nase           |                     | das Gaukelbild      | die Anziehungskraft |                       |
|                  | der Riecher        |                     | die Phantasmagorie  | die Unvernunft      |                       |
|                  | die Spürnase       |                     | die Schimäre        |                     |                       |
|                  | die Witterung      |                     | die Hirngespinst    |                     |                       |
|                  | der Spurius        |                     | das Phantasma       |                     |                       |

| 1           | 2                    | 3 | 4                        | 5 | 6 |
|-------------|----------------------|---|--------------------------|---|---|
| Співгіпонім | die Motivationsschub |   | die Erscheinung          |   |   |
|             | der Spürsinn         |   | das Fantasiegebilde      |   |   |
|             | der Sensus           |   | die Fantasienvorstellung |   |   |
|             | das Bauchgefühl      |   | die Imagination          |   |   |
|             | die Befürchtung      |   | der Trug                 |   |   |
|             | die Intuition        |   | die Fantasiebild         |   |   |
|             | die Vorahnung        |   | die Divination           |   |   |
|             | das Vorgefühl        |   | der Animus               |   |   |
|             | das Presentiment     |   | das Kopfkino             |   |   |
|             | der Trieb            |   | die Kopfgeburt           |   |   |
|             | der Drang            |   |                          |   |   |
|             | der Drive            |   |                          |   |   |
|             | der Impetus          |   |                          |   |   |
|             | der Schmiss          |   |                          |   |   |
|             | der Elan             |   |                          |   |   |
|             | die Verve            |   |                          |   |   |
|             | der Schwung          |   |                          |   |   |
|             | der Pep              |   |                          |   |   |
|             | das Ungestüm         |   |                          |   |   |
|             | das Feingefühl       |   |                          |   |   |
|             | das Sentiment        |   |                          |   |   |
|             | das Feeling          |   |                          |   |   |
|             | die Seele            |   |                          |   |   |
|             | die Psyche           |   |                          |   |   |
|             | die Regung           |   |                          |   |   |
|             | der Anreiz           |   |                          |   |   |
|             | der Reiz             |   |                          |   |   |
|             | die Empfindung       |   |                          |   |   |
|             | der (das) Flair      |   |                          |   |   |
|             | der Gefühlseindruck  |   |                          |   |   |
|             | die Schau            |   |                          |   |   |

їнській, англійській та німецькій мовах характеризуються ієрархічним принципом організації, де родо-видові відношення проникають у лексичну систему, презентуючи тим самим родові (гіпероніми та основні гіпоніми) й видові (співгіпоніми) зв'язки. Зіставний аналіз гіпо-гіперонімічних відношень між ірраціональними одиницями трьох мов вказує на більш розгалужену систему родових зв'язків в українській мові з огляду на більшу кількість основних гіпонімів: 6 для іменників, тоді як в англійській та німецькій мовах – 5. Разом з тим, відрізняються і видові зв'язки між ірраціональними лексемами у трьох мовах. В українській мові, зокрема, кількість співгіпонімів значно менша (78 одиниць), ніж в німецькій (120 іменників), тоді як англійська у дослідженні налічує найбільшу кількість лексем (127), а відтак, має найбільш об'ємну систему видових зв'язків порівняно з німецькою та українською мовами. Перспективи подальших розвідок вбачаємо у дослідженні гіпо-гіперонімічних відношень для ірраціональних прикметників та дієслів на матеріалі української, англійської та німецької мов у зіставному аспекті.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бойко І. Гіперо-гіпонімічні відношення в англійській термінології косметології та естетичній медицині. *Іноземна філологія*. 2019. Випуск 132. С. 7–15.
2. Кодубовська О. О. Гіпо-гіперонімічні відношення в ЛСГ «НАСЕЛЕНИЙ ПУНКТ» в українській мові. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/25604/1/.pdf> (дата звернення 20.10.2020).

3. Малевич Л. Д., Сидорчук І. О. Гіперо-гіпонімія в науковій термінології (лінгвістичний статус, формування, різновиди парадигм). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2017. Вип. 68. С. 45–49.
4. Миклаш Л. Т. Гіперо-гіпонімічні відношення в англomовній терміносистемі лісового господарства. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія «Філологічні науки». Мовознавство*. Том 1, № 8, 2017. С. 147–151.
5. Михайлова Т. В. Гіпонімія як лексико-семантична категорія. *Лінгвістичні дослідження: збірник наукових праць ХНПУ ім. Г.С. Сковороди*. 2015. Вип. 41. С. 57–67.
6. Словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/> (дата звернення 20.10.2020).
7. Шиян Н.Ю. Гіперо-гіпонімічні відношення термінів (на матеріалі термінів біології сучасної англійської мови). *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Філологічні науки»*. 2020. № 1 (19). С. 344–351.
8. Die deutsche Rechtschreibung. URL: <https://www.duden.de/> (Datum der Bewerbung 20.10.2020).
9. Digitales Wörterbuch der Deutschen Sprache. URL: <https://www.dwds.de/> (Datum der Bewerbung 20.10.2020).
10. The British National Corpus. Electronic resource: <https://www.english-corpora.org/bnc/> (date of application 20.10.2020).
11. Oxford English Dictionary, Second Edition on CD-ROM (22.03.2020).
12. San Martin A., Trekker C., Leon-Arauz P. Extraction of Hyponymic Relations in French with Knowledge-Pattern-Based Word Sketches. *Proceedings of the 12th Conference on Language Resources and Evaluation*. Marseille, 11–16 May 2020, pp. 5953–5961.